

Řízení informační bezpečnosti

PV017

Kamil Malinka

(využity materiály Doc. Staudka a konzultace Prof. Matyáše)

Verze: podzim 2023

Osnova

- Řízení informační bezpečnosti v organizaci: Management, role a odpovědnosti
- ISMS - Systém řízení informační bezpečnosti
- Projekt implementace ISMS

Řízení informační bezpečnosti
v organizaci:
Management, role a
odpovědnosti

Management organizace (z pohledu informační bezpečnosti)

- Správní rada - výkonný management + dozorčí rada
- Nejvyšší výkonný management (*Board of Directors*)
- Střední výkonný management (*Board of Directors - 1*)
- Řídící výbor (informační bezpečnosti), příp. samostatný architekt informační bezpečnosti pokud není výbor ustavený
- Ředitel odboru (manažer) informační bezpečnosti, CISO, *Chief of Information Security Officer*,
- Lokální správci (informační bezpečnosti)
- Administrátoři systémů
- Auditoři

Vrcholový (top) management organizace

- Nejvyšší vedení organizace, které je odpovědné za chod organizace jako celku
 - Vytváří celkové koncepce podnikání a jednotlivých strategií pro rozvoj organizace
 - Definuje cíle, které jsou na nižších úrovních managementu postupně dekomponovány až na úroveň operativních cílů
- Tradiční struktura (velké, typicky akciové) organizace splňuje dualistický model řízení, ve kterém organizaci řídí správní rada, která dělí své pravomoce a odpovědnosti mezi dozorčí radu a výkonné vedení (představenstvo)

Příklady rolí ve výkonném vedení

- **Board of Directors**, rada ředitelů, nejvyšší (výkonný) management
 - *Chief Executive Officer* (CEO), výkonný (generální) ředitel
 - *Chief Financial Officer* (CFO), finanční ředitel
 - *Chief Operating Officer* (COO), provozní/obchodní ředitel
- **Board of Directors - 1**, střední (výkonný) management
 - *Chief Information Officer* (CIO), ředitel odboru informačních technologií
 - ***Chief Information Security Officer*** (CISO), ředitel odboru (manažer) informační bezpečnosti,
 - Ředitelé dalších odborů, poboček, částí, ... organizace

Zásady řízení informační bezpečnosti organizace 1/4

- **Informační bezpečnost se zavádí v rámci celé organizace**

- Aktivity v oblasti informační bezpečnosti jsou plně, vyčerpávajícím způsobem, integrované do procesů organizace
- Informační bezpečnost má být řešena na úrovni organizace a rozhodování o informační bezpečnosti musí přihlížet k podnikatelským a dalším relevantním aspektům
- Aktivity týkající se fyzické a logické bezpečnosti mají být úzce koordinovány.
- Odpovědnost za informační bezpečnost a za její sledovatelnost má být promítnuta do všech činností organizace
- Tyto rysy často přesahují obecně vnímané „hranice“ organizace, např. informace mohou být skladované nebo přenášeny externími subjekty

Zásady řízení informační bezpečnosti organizace 2/4

- **Zavedení informační bezpečnosti vychází z výstupů procesů řízení rizik**
 - Určení, jak silné a jak nákladné zabezpečení je smysluplné
 - Zabezpečení má být založeno na ochotě organizace riskovat, tj. na určení akceptovatelných velikostí
 - ztrát konkurenčních výhod,
 - ztrát zodpovědnostních rizik,
 - ztrát z provozních poruch,
 - ztrát z poškození dobré pověsti a finančních ztrát
 - Správní rada musí přidělit proto pro řízení rizik adekvátní zdroje
- **Investiční strategie informační bezpečnosti je dána podnikatelskými cíli organizace**
 - Je nutná harmonizace podnikatelských a bezpečnostních požadavků

Zásady řízení informační bezpečnosti organizace 3/4

- **Musí být zajištěna shoda s interními a externími požadavky**
 - Politiky a postupy v oblasti informační bezpečnosti musí být v souladu s příslušnými povinnými právními a správními předpisy, jakož i se smluvními závazky a případnými dalšími vnějšími či vnitřními požadavky
 - Aby management získal záruku, že aktivity v informační bezpečnosti plní interní i externí požadavky, zadává provedení nezávislého bezpečnostního auditu
- **Hodnocení výkonnosti informační bezpečnosti musí sledovat cíle podnikatelských činností**
 - Vč. cílů budoucích
 - Nelze hodnotit a zkoumat efektivitu a účinnost pouze bezpečnostních opatření, program měření a hodnocení výkonnosti bezpečnostních opatření musí být napojený na program měření a hodnocení podnikatelské výkonnosti

Zásady řízení informační bezpečnosti organizace 4/4

- **Musí se podporovat prostředí s pozitivním přístupem k informační bezpečnosti**
 - Informační bezpečnost má být postavena na lidském chování, včetně respektování změn potřeb všech zúčastněných stran, neboť lidské chování je jedním ze základních prvků podporujících dosažení odpovídající úrovně informační bezpečnosti
 - Pokud nejsou cíle, role, odpovědnost a zdroje organizace dostatečně koordinovány, mohou se stát vzájemně neslučitelné, což má za následek nesplnění podnikatelských cílů
 - Pro vytvoření pozitivní kultury informační bezpečnosti má správní rada vyžadovat, propagovat a podporovat koordinaci činností všech zúčastněných stran, aby se dosáhl koherentní směr informační bezpečnosti
 - Takovou kulturu podpoří poskytování programů bezpečnostního vzdělávání, odborné přípravy a zvyšování povědomí v informační bezpečnosti

Odpovědnosti řídicího výboru informační bezpečnosti

- Je ustanovený nejvyšším managementem organizace
- Jedná se o fórum členů napříč funkční strukturou organizace, (přirozeně dostatečně odměňovaných za vysokou odpovědnost)
- Informační bezpečnost má být koordinovaná představiteli různých částí organizace působících v relevantních rolích a pracovních funkcích
- Člen výboru pověřený péčí o celkovou architekturu informační bezpečnosti - **bezpečnostní architekt**
- Ve velkých organizacích může působit více manažerů informační bezpečnosti, CISO (v každé části organizace jeden), **řídicí výbor informační bezpečnosti má však být unikátní**
- Zasedání 2x-4x ročně, vydávají se řádné zápisy z jednání
- Závěry zasedání výboru projednává výkonný management

Řídící výbor - aktivity 1/3

- Stanovení cílů informační bezpečnosti v organizaci
- Odsouhlasení specifických rolí a odpovědností napříč celou organizací z pohledu dosažení požadované úrovně informační bezpečnosti
- Odsouhlasení charakteristik metodologií a procesů použitých pro implementaci politiky informační bezpečnosti
- Posuzování adekvátnosti opatření a koordinování implementací opatření pro nové systému, výrobky a služby
- Posuzování významu bezpečnostních incidentů
- Zajišťování, že celá organizace si je vědoma způsobu/formy řešení informační bezpečnosti, pěstování bezpečnostního uvědomění
- Kontrola, zda jsou v organizaci dostupné zdroje pro dosažení cílů
- Kontrola, zda je ISMS řádně integrovaný do procesů organizace

Řídící výbor - aktivity 2/3

- Posuzování a schvalování BP, vymezení oblasti působení ISMS
- Odsouhlasení validnosti funkčnosti ISMS
- Odsouhlasení přidělení rolí a odpovědností stanovených v BP do rolí podle organizační struktury organizace
- Postarání se o dostatečné zdroje pro vývoj, implementaci, provozování a udržování ISMS
- Sledování změn ve vystavení klíčových informačních aktiv organizace hlavním hrozbám, stanovování hladiny akceptovatelnosti rizika
- Kontrola plnění programu bezpečnostního uvědomění a chápání ISMS
- Kontrola účinnosti bezpečnostních opatření podle pravidelných zpráv podávaných výboru bezpečnostním manažerem

Řídící výbor - aktivity 3/3

- Odsouhlasování hlavních iniciativ pro vylepšování informační bezpečnosti v organizaci
- Stanovení metrik vyhovění BP a jejich periodické kontrolování
- Postarání se o koordinaci implementací opatření napříč organizací
- Trvalé postarání se o to, že běží adekvátní kroky cílené na vylepšování ISMS
- Zajištění, že probíhá posuzování ISMS managementem
 - Pravidelně (alespoň 1x ročně)
 - Stanovuje minimální vstupy pro a výstupy z posouzení ISMS
 - Za vlastní získání vstupů a za sdělení výstupů všem relevantním osobám je odpovědný manažer informační bezpečnosti (CISO)

Manažer informační bezpečnosti, CISO

- **CISO**, Chief of Information Security Officer,
 - Většinou ho ustanovuje řídicí výbor informační bezpečnosti, vedení organizace jmenuje řídicí výbor a požádá řídicí výbor o výběr CISO
- Kam má být role CISO v organizaci zařazená?
 - Role v některém oddělení bez konfliktu zájmů – např. v bance odd. provozních rizik
 - V malých organizacích může být role CISO sdružená s šéfem IT
 - Ve velkých organizacích (zaměstnanců) samostatná role přímo podřízená CEO (ideál) nebo jinému oddělení (provozní, IT, ...)
 - Nikdy někdo z odd. interního auditu - to je konflikt zájmů
- Požadované znalosti CISO
 - Znalost pouhé generické informační bezpečnosti nestačí
 - Musí znát byznys procesy v organizaci (jejich rizika, ...)

Pracovní náplň CISO

- Vyhovění legislativním, regulačním a smluvním požadavkům
- Řízení rizik
- Řízení lidských zdrojů
- Vztah s vrcholovým managementem
- Zlepšování ISMS
- Správa aktiv
- Styk s třetími stranami
- Oblast komunikace
- Zachování kontinuity činnosti
- Technická bezpečnost
- Správa dokumentů
- Správa bezpečnostních incidentů

Co je pracovní náplní CISO 1/9

- V oblasti vyhovění legislativním, regulačním a smluvním požadavkům
 - Vypracovává seznam zainteresovaných stran na informační bezpečnosti
 - Např. zaměstnanci, majitelé firmy, státní správa, regulační instituce, krizové služby (hasiči, policie, záchranka, ...), klienti, media, dodavatelé, partneři, ...
 - Vypracovává seznam požadavků zainteresovaných stran na ITSec
 - Udržuje kontakt úřady a speciálními zájmovými skupinami
 - Koordinuje veškeré činnosti související s ochranou osobní dat

Co je pracovní náplní CISO 2/9

- V oblasti řízení rizik
 - Učí zaměstnance jak dělat ohodnocování rizik
 - Koordinuje všechny procesy ohodnocování rizik
 - Navrhuje výběr opatření
 - Navrhuje časové limity implementací opatření
 - Provádí iniciální posouzení rizik
 - Identifikuje změny rizik a zajišťuje odpovídající reakce
 - Zajišťuje, že vrcholový management a řídicí výbor odsouhlasuje rizika a přístup organizace k řízení rizik, plán zvládnání rizik a nutnou úroveň záruky za bezpečnost

Co je pracovní náplní CISO 3/9

- V oblasti řízení lidských zdrojů
 - Ověřuje uchazeče o zaměstnání s hlediska informační bezpečnosti
 - Vypracovává plán školení v oblasti informační bezpečnosti
 - Průběžně je činný v oblasti zvyšování bezpečnostního uvědomění
 - Navrhuje disciplinární řízení se zaměstnanci narušujícími informační bezpečnost
 - Podílí se na výběrovém řízení zaměstnanců

Co je pracovní náplní CISO 4/9

- Ve vztahu s vrcholovým managementem
 - Objasňuje přínosy zajištěním informační bezpečnosti
 - Navrhuje bezpečnostní cíle
 - Podává zprávu o měření účinnosti opatření
 - Navrhuje akce opravující a vylepšující opatření
 - Navrhuje objem nákladů a zdrojů potřebných na zajištění informační bezpečnosti
 - Sděluje důležité požadavky zainteresovaných stran na ITSec
 - Upozorňuje na hlavní rizika
 - Podává zprávu o implementaci opatření
 - Radí vrcholovému managementu ve všech bezpečnostních problémech
 - Spolupracuje na identifikaci cílů ITSec

Co je pracovní náplní CISO 5/9

- Ve vztahu s vrcholovým managementem
 - Instruuje řídicí výbor o aktuálních hrozbách, zranitelnostech a o adekvátních krocích k jejich eliminaci
 - Sděluje výsledky měření efektivnosti zajištění ITSec
 - Navrhuje vylepšení a opravy zajištění ITSec
 - Navrhuje rozpočet pro zajištění ITSec
 - Odpovídá za provedení opravných akcí
 - Ověřuje, že opravné akce nebudou nekonformní
 - S řídicím výborem spoluvytváří BP, určuje její cíle a strategie a stanovuje oblast působení
 - Informuje řídicí výbor o postupu implementace ISMS, o incidentech, o problémech a bezpečnostních záležitostech a aktuálních hrozbách

Co je pracovní náplní CISO 6/9

- V oblasti zlepšování ISMS
 - Zaručuje, že se provedou všechny opravné akce
 - Ověřuje, zda opravné akce nezpůsobí nesoulad, nekonformnost
- V oblasti správy aktiv
 - Udržuje evidenci všech důležitých informačních aktiv
 - Bezpečně likviduje dále nepoužitelná média a zřízení
- V oblasti styku se třetími stranami
 - Ohodnocuje rizika outsourcovaných aktivit
 - Kontroluje vhodnost kandidátů na outsourcingové partnery
 - Definiuje položky, které musí obsahovat smlouva s konkrétním partnerem

Co je pracovní náplní CISO 7/9

- V oblasti komunikací
 - Definuje akceptovatelné a neakceptovatelné komunikační kanály
 - Připravuje komunikační zařízení použitá při katastrofách
- V oblasti zachování kontinuity činnosti
 - Koordinuje proces analýzy dopadů katastrofických incidentů na byznys činnosti a tvorby plánu činnosti po takových incidentech
 - Koordinuje procvičování zaměstnanců a testování plánů
 - Po incidentu oponuje plán obnovy

Co je pracovní náplní CISO 8/9

- V oblasti technické bezpečnosti
 - Odsouhlasuje vhodné metody pro ochranu v mobilních zařízeních, v sítích a v komunikačních kanálech
 - Navrhuje metody autentizace, politiku hesel, metody šifrování, ...
 - Definuje požadované bezpečnostní vlastnosti online služeb
 - Definuje principy bezpečného vývoje informačních systémů
 - Analyzuje záznamy o činnostech uživatelů a odhaluje podezřelé chování
- V oblasti správy dokumentů
 - Navrhuje pracovní verze hlavních dokumentů v oblasti ITSec: Politika ITSec, politika klasifikace aktiv, politika řízení přístupu, metody řízení rizik, prohlášení o aplikovatelnosti, plán zvládání rizik
 - Odpovídá za oponování a aktualizování těchto dokumentů

Co je pracovní náplní CISO 9/9

- V oblasti správy bezpečnostních incidentů
 - Přijímá zprávy o bezpečnostních událostech a incidentech
 - Koordinuje reakce na bezpečnostní incidenty, vypracovává zprávy o bezpečnostních incidentech, a řídí reakce na ně
 - Připravuje důkazy pro právní řízení po incidentech
 - Analyzuje incidenty vč. prokázání jejich příčin s cílem prevence jejich opakování - určení adekvátních opravných a/nebo preventivních akcí
 - Spolupracuje na plánu zachování činnosti po incidentech
 - Školí a testuje v oblasti zachování činnosti po incidentech
 - Navrhuje korekce plánu zachování činnosti po incidentech

Odpovědnosti za informační bezpečnost, generické role 1/3

- **Oddělení IT** mají odpovídat za
 - Za zajištění výkonu bezpečnostních opatření systémů, za které odpovídají
 - Bezpečnost serveroven, ...
 - Spolupráce při identifikaci hrozeb, hodnocení rizik, řízení projektů, revizí, výkon zpravodajství
- **Lokální administrátoři/správci systémů** mají odpovídat za
 - Registrace a rušení uživatelů systémů, monitorování systémů, přípravu bezpečnostních postupů (procedur), průběh změnového řízení v definovaných mezích, zálohování dat, navrhování aplikační bezpečnosti, implementace vnitřních opatření, testování nouzových plánů a plánů reakcí na bezpečnostní incidenty

Odpovědnosti za informační bezpečnost, generické role 2/3

- Typová klasifikace administrátorů/správců systémů:
 - **Správci systémů** mají odpovídat (na úrovni systému) za
 - Identifikaci hrozeb, hodnocení rizik, implementaci vybraných opatření, bezpečné konfigurování systémů, nastavování systému správy uživatelů (ID, hesla), nastavování monitorování bezpečnosti systémů, implementaci změnového řízení, nastavování všech nutných bezpečnostních procedur, udržování, aktualizování a testování plánů zachování činnosti organizace
 - **Správci sítí** mají odpovídat (na úrovni domény nebo samostatné sítě) za
 - Identifikaci hrozeb v mezích sítě, hodnocení rizik, implementaci vybraných síťových opatření (vč. firewallů), bezpečné (navrhování a) konfigurování sítí, implementaci změnového řízení, nastavování bezpečnostních procedur, udržování a testování plánů obnovy sítě

Odpovědnosti za informační bezpečnost, generické role 3/3

- Typová klasifikace administrátorů/správců systémů:
 - **Správci areálů** mají odpovídat za
 - Identifikaci hrozeb, hodnocení rizik, implementaci vybraných fyzických opatření vč. kontrol hranic areálu, detekci a likvidaci požáru, veřejné služby (plyn, elektřina) a jejich zálohování, dodávky a expedice, nastavení bezpečnostních procedur, udržování a testování plánů udržování činnosti areálu
 - **Uživatelé IT** musí znát a dodržovat politiku informační bezpečnosti organizace
 - Politika čistého stolu, dodržování přihlašovacích pravidel, zálohování dat na noteboocích a PDA, oznamovací povinnost o bezpečnostních incidentech, ...
 - **Třetí strany**
 - Mají odpovědnosti stanoveny ve smlouvě a mají znát relevantní bezpečnostní procedury a praktiky organizace (tedy někdo jim je musí předat!)

ISMS - Systém řízení informační bezpečnosti

System řízení informační bezpečnosti

- Information Security Management System, ISMS, System řízení informační bezpečnosti
- Je součástí celkového systému řízení organizace:
 - Struktura organizace
 - Politiky,
 - Plánovací činnosti
 - Odpovědnosti
 - Praktiky
 - Procesy
 - Zdroje
- Je reprezentace - projev – jak organizace přistupuje k rizikům daným orientací na informační ekonomiku

System řízení informační bezpečnosti

- Cíl řízení pomocí procesů ISMS:
 - Správně fungující **procesy podporující informační bezpečnost** (autentizace, řízení přístupu, zálohování, podpisování, ...) v činnostech organizace, konkrétně jejich
 - Návrh
 - Implementace
 - Zavedení do provozu
 - Provozování
 - Monitorování
 - Přezkoumávání
 - Udržování
 - Zajišťování stanovené úrovně zaručitelnosti jejich kvality

System řízení informační bezpečnosti, ISO 27001/ISO 27002

- Báze pro budování ISMS - standardy ISO 27001/ISO 27002
- ISO 27001 –
 - Říká jak navrhnout ISMS a co má ISMS dělat, neříká, která bezpečnostní opatření má podporovat
- ISO 27002 –
 - Kodex nejlepších praktik zajišťujících informační bezpečnost podporujících/zpřesňujících/dotvářejících detaily chování organizace řízené podle ISO 27001 – říká, která bezpečnostní opatření může/má zabezpečovaný systém obsahovat, neříká však už jak vybraná opatření prosazovat, k tomu navádí ISO 27001
- Splnění požadavků ISO 27001 lze potvrzovat **certifikací**, v současnosti drží certifikát splnění ISO 27001 tisíce ISMS

Standard ISO 27001:2013 v roli specifikace ISMS

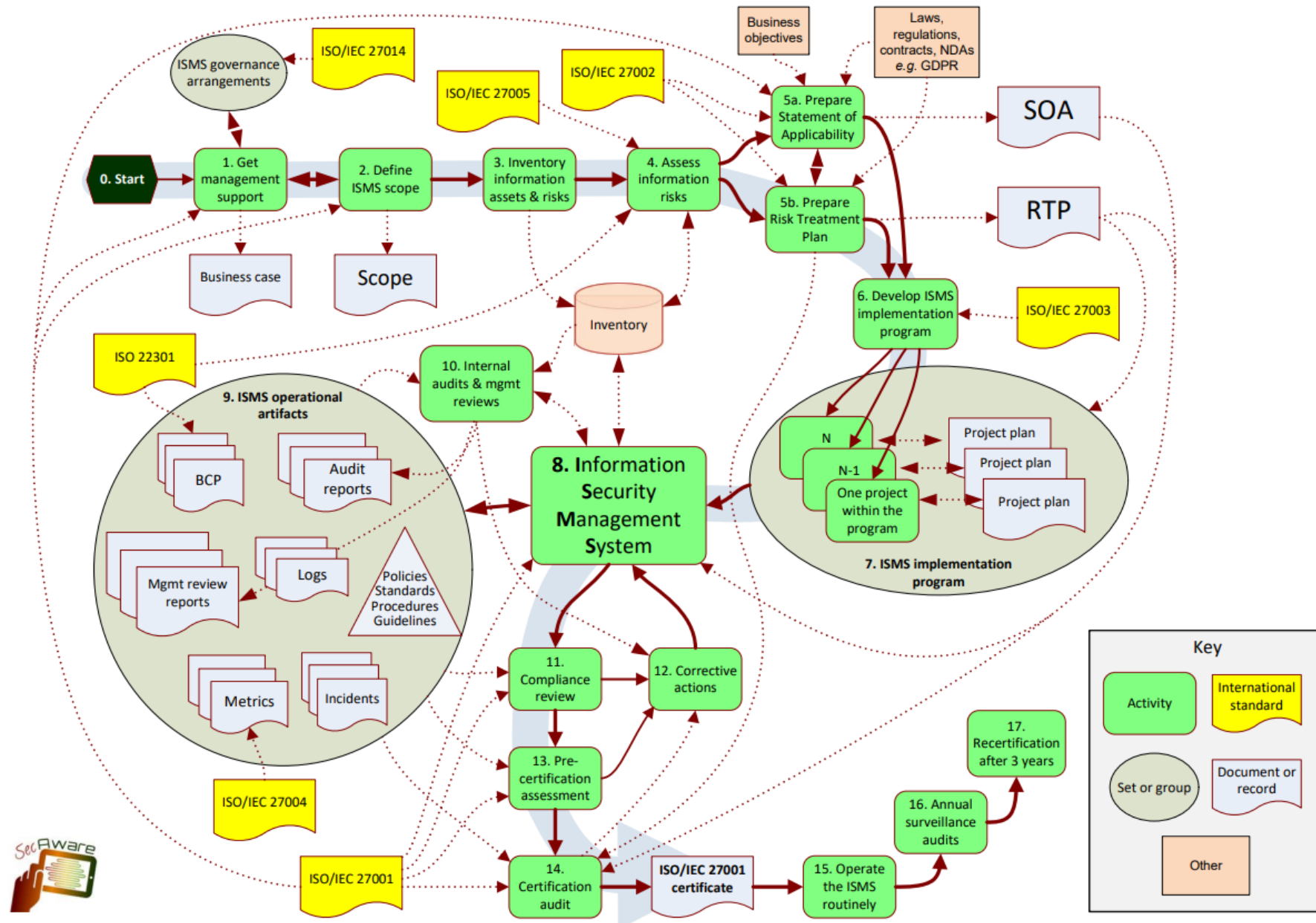
- Information Security Management Systems – Specification with Guidance for Use
 - Specifikace ISMS \equiv jak musí být ISMS udělaný
- Standard specifikuje
 - Procesy ustanovení a řízení (správy, managementu) ISMS
 - Procesy zavádění a provozování ISMS
 - Procesy monitorování a přezkoumávání účinnosti ISMS
 - Procesy udržování a zdokonalování ISMS
 - Procesy správy dokumentové základny ISMS
 - Odpovědnost vedení organizace za projekt ISMS
 - Procesy přezkoumávání ISMS audity nezávislou třetí stranou
 - Procesy aktualizování ("zesoučasňování") ISMS
 - Cíle a principy vybraných bezpečnostních opatření (ilustrativní výčet uvádí ve svém Dodatku A, analogie ISO 27002)

Proč používat standard ISO 27001 ? Protože ...

- Je specifikací dosud známých nejlepších řídicích praktik (nejlepších - mezinárodních, všeobecně akceptovaných) a současně je návodem k jejich použití
- Specifikuje ISMS netechnickou a nejurisdickou formou, nevázanou na konkrétní technologie
- Je systematický, řešení informační bezpečnosti pokrývá plně
- Jeho validnost je prokázána v mnoha konkrétních nasazení
- Produkt vybudovaný podle ISO 27001 lze externě certifikovat
- Úzce navazuje na standard ISO 9001, standard kvality podnikatelských procesů organizace

Co je vlastně ISMS?

- Z definice standardem se jedná se o systém řízení, který je
 - Dokumentovaný, systematicky implementovaný a řízený
 - Trvale přezkoumávaný, auditovaný a kontrolovaný
 - Trvale vylepšovaný (aktualizovaný)
 - DŮVĚRYHODNÝ systém pro řízení informační bezpečnosti
- Důkazem důvěryhodnosti ISMS je jeho certifikace
 - Certifikaci provádí třetí, nezávislá certifikační instituce (autorita)
 - Certifikací ISMS se získává důkaz úplnosti a kvality ISMS
 - Pro podnikání je certifikace ceněná, nikoli však vždy nezbytná
 - Certifikace přispívá k dosažení maximální, dlouhodobě platné, hodnoty podnikatelských procesů
 - Vždy jde o finální etapu vývoje a zavedení ISMS

ISO 27001: 7 kapitol definovaných požadavků

- Kontext organizace – určení záměru a potřeb organizace, rozsahu ISMS a implementace a průběžné zlepšování
- Vůdčí role – závazek vedení organizace, stanovení politiky, určení rolí a odpovědností
- Plánování – opatření zaměřená na rizika (posouzení rizik a jejich ošetření) vč. seznamu nezbytných opatření, stanovení cílů bezpečnosti a plán jejich dosažení
- Podpora – jsou zaručeny dostatečné zdroje, kompetence a povědomí, informace jsou dokumentované a aktualizované
- Provozování – plánování a řízení provozu, průběžné posuzování a ošetření rizik
- Hodnocení výkonnosti – monitoring, audit, přezkoumání vedením
- Zlepšování – neshody a nápravná opatření, neustálé zlepšování

Výčtová ilustrace požadované dokumentace ISMS 1/5

- Vlastnosti a charakter ISMS na první pohled výrazně charakterizuje výčet požadované a doporučované **dokumentace ISMS**

Výčtová ilustrace požadované dokumentace ISMS 2/5

1. Oblast působnosti ISMS
 - Často samostatný, krátký dokument obvykle vypracovaný hned na počátku zavádění ISMS
2. Politika Informační bezpečnosti, stanovení bezpečnostních cílů
 - Celková bezpečnostní politika, co proti čemu/komu se chrání
3. Metodologie ohodnocování a zvládání rizik
 - Typicky 4-5 stran, vypracovaných dřív, než se spustí ohodnocování rizik
 - Definice pravidel, jak provádět řízení rizik, škály, úroveň akceptovatelnosti rizika
 - Jak zvládat neakceptovatelná rizika (zvolit opatření, řešit pojištěním, zrušením rizikové aktivity, zvýšením úrovně akceptovatelnosti, ...)

Výčtová ilustrace požadované dokumentace ISMS 3/5

4. Prohlášení o aplikovatelnosti bezpečnostních opatření
 - Která opatření se zvolila a proč
5. Plán zvládání rizik
 - Kdo které opatření za kolik a v jakém čase implementuje
 - Dokument okamžitě schvalovaný vedením (dává „peníze“)
6. Zpráva o posouzení a ošetření rizik
 - Výsledek ohodnocení rizik
7. Definice rolí a odpovědností v oblasti informační bezpečnosti
 - Nejlepší metodou je popsat role a odpovědnosti přes všechny politiky a procedury
 - Co nejpřesněji! Ne „mělo by se provést“, ale „CISO každé pondělí v XX:YY udělá XYZ“
 - Role a odpovědnosti třetích stran se definují ve smlouvách

Výčtová ilustrace požadované dokumentace ISMS 4/5

8. Soupis aktiv

9. Popis akceptovatelného používání aktiv

- Nejlépe formou politiky, specifikací pravidel používání každého aktiva

10. Politika řízení přístupu

- Schvalování přístupu k určitým informacím a systémům na aplikační (byznys) úrovni a na technické úrovni, může pokrývat logický i fyzický přístup
- Lze vypracovat až po ohodnocení a zvládnutí rizik

11. Bezpečné provozní procedury správy IT

- Pro změnové řízení, používání služeb třetích stran, zálohování, síťovou bezpečnost, zvládání škodlivého softwaru, likvidaci dat a zařízení, přenosy informací, monitorování
- Lze vypracovat až po ohodnocení a zvládnutí rizik

Výčtová ilustrace požadované dokumentace ISMS 5/5

12. Principy bezpečného systémového inženýrství

- Jak zabudovat bezpečnostní techniky do všech úrovní - ladění, testování, akceptace, živý provoz, techniky autentizace, řízení relací

13. Bezpečnostní politika pro dodavatele

- Jak lustrvat potenciálního dodavatele, jak udělat ohodnocení rizik dodavatele, která bezpečnostní opatření dát do smlouvy a jak dozorovat jejich plnění, jak lze měnit smlouvu, jak ukončit přístupy po vypršení smlouvy, ...

14. Procedura reakce na incidenty

- Jak jsou zaznamenávány, klasifikovány a zvládány bezpečnostní události a incidenty, zranitelnosti

15. Legislativní, regulační a smluvní požadavky

- Dělat co nejdříve, má vliv na hodně zbývajících dokumentů a prací

Výčtová ilustrace požadovaných protokolů ISMS 1/2

- Plnění programu školení a zvyšování kvalifikace
 - Zajišťuje personální oddělení
- Výsledky měření a monitorování
 - Definice každého opatření by měla obsahovat **KPI** (*key performance indicators*), které je potřeba měřit a monitorovat
- Program vnitřních auditů
 - Roční plán vnitřních auditů
 - Kdo bude auditor, metoda auditu, kritéria hodnocení
- Výsledky vnitřních auditů
 - Auditní zprávy, zprávy o výsledcích auditů

Výčtová ilustrace požadovaných protokolů ISMS 2/2

- Výsledky a závěry oponentur
 - Zápisy z jednání managementu
- Výsledky opravných akcí
- Záznamy (logy) uživatelských aktivit, výjimečných stavů a bezpečnostních událostí

Výčtová ilustrace doporučované dokumentace ISMS 1/2

- Procedura správy dokumentů
- Nástroje pro správu protokolů
- Procedura interního auditu
- Procedura opravné akce
- Politika *Bring your own device* (BYOD)
- Politika práce ze vzdáleného pracoviště a z mobilních zařízení
- Politika klasifikace informací
- Politika hesel
- Politika likvidace a destrukce
- Politika čistého stolu/obrazovky
- Politika změnového řízení

Výčtová ilustrace doporučované dokumentace ISMS 2/2

- Politika zálohování
- Politika přenosu informací
- Analýza dopadů činnosti na informační bezpečnost
- Plán procvičování a testování
- Plán údržby
- Plán oponentur
- Strategie zachování kontinuity činnosti

Druhý vymezující faktor ISMS - oblast působnosti

- Řízení informační bezpečnosti lze uplatňovat pouze v prostoru uvnitř vymezené oblasti (*scope*)
 - Požadavek přímo daný standardem
 - Oblastí nemusí nutně být celá organizace (obvykle vymezuje politika informační bezpečnosti)
 - Informace do oblasti vstupuje a oblast opouští pomocí určených nástrojů - kontrolovaně
 - V oblasti se musí nacházet úplná chráněná informace vč. všech souvisejících technických i netechnických procesů
- Definování hranic oblasti
 - Hranice jsou fyzicky nebo logicky definovatelné v pojmech organizace či její části, která se má chránit (data, síť, geografické lokace, ...)
 - Oblast musí být fyzicky/logicky vyčlenitelná od třetích stran a od jiných organizací působících v rámci větší skupiny
- ISMS v definované oblasti zajišťuje řízení informační bezpečnosti v kontextu podnikatelských procesů organizace (procesů činnosti)

Ustanovení kontextu

- Externí kontext
 - Právní důsledky – např. předávání dat mezi US a EU
 - Geolokace – časté výskyty hurikánů, záplavové území, pravidelné demonstrace
 - Kulturní a sociální požadavky na služby
- Interní kontext
 - Centralizace některých služeb – v MUNI např. EDUROAM (CESNET -> UVT -> fakulty + FI jako výjimka)
 - Co mimobrněnské lokality (Telč)?

Podpora od managementu/vedení organizace

- Úspěšná implementace ISMS absolutně závisí na reálné a nepředstírané podpoře vrcholovým managementem organizace
- Vrcholový management se musí průkazně zavázat, že na realizaci projektu ISMS zajistí ekonomické a personální zdroje
 - Požadavek přímo uvedený v ISO 27001, pro certifikaci povinný důkaz
 - Vrcholový management musí jasně stanovit úroveň preference projektu ISMS vůči ostatním projektům organizace
- Projekt ISMS je projektem změny řízení v organizaci
 - Nelze jej jen tak jednoduše transplantovat do existujících procesů a procedur podnikatelských projektů
 - Zavedení ISMS vyvolá řadu změnových řízení

Podpora od managementu/vedení organizace

- Takže CEO musí
 - Plně porozumět podnikatelským přínosům daných prosazením informační bezpečnosti vč. návratu investic
 - Prezentovat vyššímu managementu a celému fóru organizace strategii bezpečnosti informací (tu pravděpodobně připraví šéf projektu ISMS)
 - Organizovat sledování postupu projektu ISMS vyšším managementem
 - Jmenovat řídicí výbor, který bude průběžně kontrolovat průběh projektu a podporovat šéfa projektu (členové výboru mají být vhodně vázaní na úspěchu projektu)
 - Být schopný vysvětlovat a prosazovat preferenci projektu ISMS
 - Dávat osobní příklad při používání praktik a dodržování procedur stanovených ISMS

Role šéfa informační bezpečnosti, CISO

- CISO, *Chief Information Security Officer*
- Máme tedy 3 role participující na realizaci ISMS + řídicí výbor informační bezpečnosti
 - **CEO** - výkonný ředitel, role daná statutem organizace, má odpovědnost za veškeré výkony v organizaci, tedy i ze ISMS
 - **CISO** - správce informační bezpečnosti, role daná statutem organizace, má odpovědnost za zajišťování informační bezpečnosti
 - **Šéf projektu ISMS** - osoba pověřená řízením vlastního projektu ISMS, role není standardem vázaná na roli CEO nebo na CISO, ideálně je šéf projektu ISMS manažer schopný vzhledu do informační bezpečnosti
- Nepominutelnou roli pro zajišťování **obsahové stránky** informační bezpečnosti má CISO, ve spolupráci s řídicím výborem informační bezpečnosti (může být jeho členem)

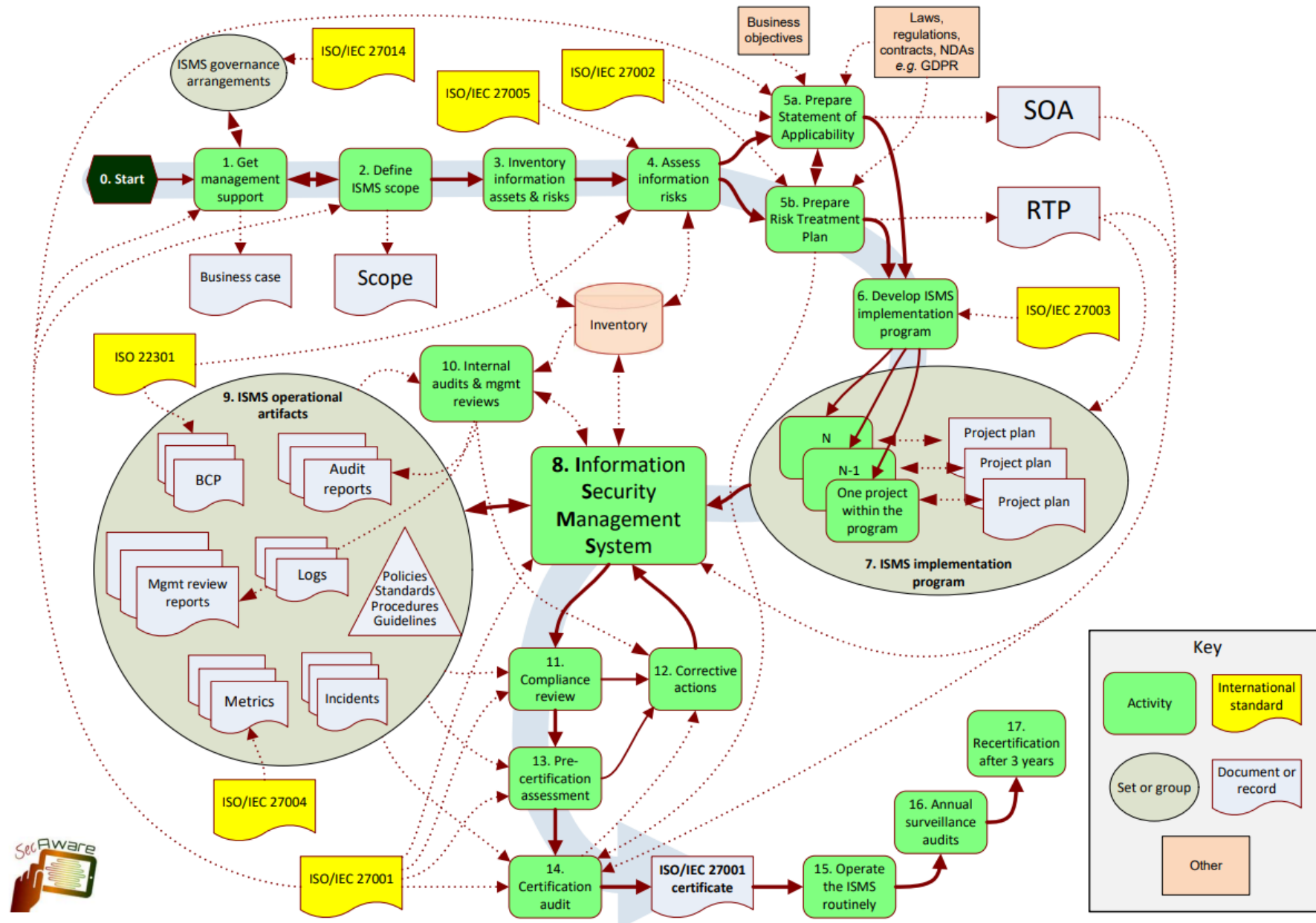
Projekt implementace ISMS

Postup budování ISMS - Úvodní kroky

- Účelem ISMS je redukce a zvládnání rizik souvisejících s bezpečností informací
 - Ta jsou pro lidi z oblasti podnikatelských procesů vesměs neznámá, je vhodné proto hned v úvodu řešení vypracovat a vydat **seznam aktuálních relevantních bezpečnostních problémů**
- Pokud bude (certifikační) auditor pochybovat nebo bude nejistý, bude jistě hledat radu a objasnění ve standardu
 - Pokud může šéf projektu problém objasnit odkazem na konkrétní text ve standardu, bude jeho pozice silná
- **To co standard nespecifikuje, to ještě nemusí být chybné**
 - Standard vymezuje minimální požadavky, nikoli maximální požadavky

Úvodní kroky, dobrý začátek - půl je hotovo

- Zredukujte v zadání vše, co vypadá potencionálně složité, náročné na čas či zdroje, obtížné, ... na to, o čem je každý přesvědčen, že je realizovatelné v rámci určeného času a přidělených zdrojů
 - Projekt musí mít přidělené dostatečné ekonomické a personální zdroje
 - Na realizaci ISMS musí být dost času i v případě, že se věci nebudou vyvíjet dobře - **musí existovat časová rezerva**
 - Každý zaměstnanec musí znát rizika vyžadující zavedení ISMS a akceptovat opatření, která se použijí pro jejich minimalizaci
- Většina lidí nemá ráda změny, nerada pracuje s neznámem
ISMS přináší změny, a tudíž něco (mnoho) nového do pracovních zvyklostí :-((
 - Je potřeba počítat, že alespoň hrstka lidí bude projekt podkopávat

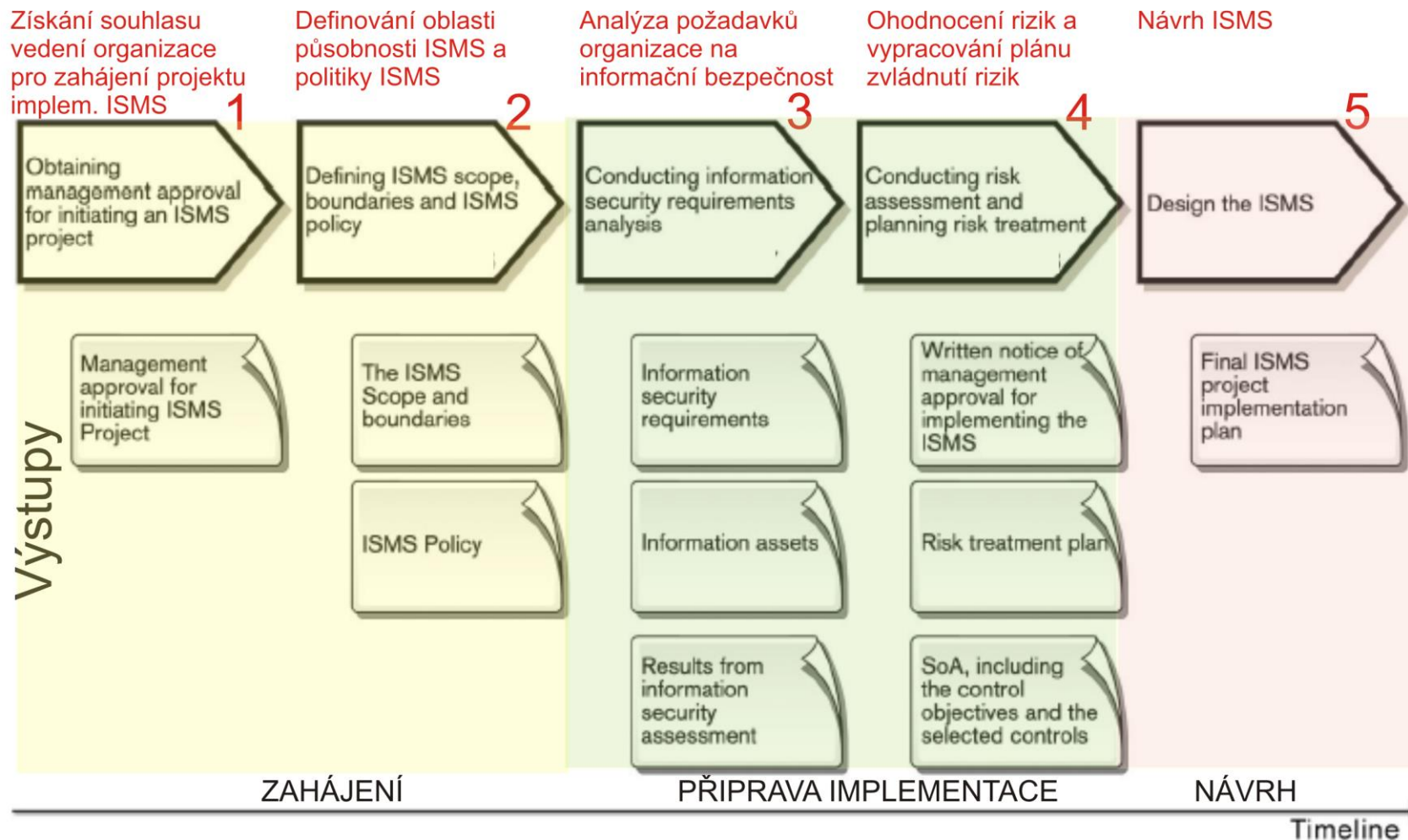
Projekt zavedení, implementace ISMS

- ISO/IEC 27003 : 2010 Information technology — Security techniques — Information security management system implementation guidance
- Návod k implementaci ISMS
 - Jak zahájit, naplánovat a definovat **projekt** zavádějící ISMS
- Co je to projekt - obecná charakteristika
 - Jedinečná soustava činností směřujících k předem stanovenému a jasně definovanému cíli,
 - Která má určený začátek a konec,
 - Která vyžaduje spolupráci různých profesí, váže jejich kapacity a jejich úsilí a
 - Využívá (případně spotřebovává) pro
 - Vytvoření cílových výstupů
 - Informace
 - Materiál
 - Peníze
 - Schopnosti a dovednosti zúčastněných lidí

Fáze zakázky projekt implementace ISMS

- ZAHÁJENÍ PROJEKTU IMPLEMENTACE ISMS
 1. Získání souhlasu vedení organizace s projektem implementace ISMS
 2. Definování oblasti působnosti ISMS a politiky ISMS
- PŘÍPRAVA IMPLEMENTACE ISMS
 3. Analýza požadavků organizace na informační bezpečnost
 4. Ohodnocení rizik a vypracování plánu zvládnutí rizik
- NÁVRH ISMS
 5. Návrh a implementace ISMS

Fáze projektu implementace ISMS

Metodologie návrhu a implementace ISMS

- Projekt vždy zaměstnává skupinu lidí a ovlivňuje jiné skupiny lidí.
- Projekt je vždy spojen s rizikem neúspěchu, poněvadž je jedinečný a nikdy zcela přesně nevíme, co nás v průběhu jeho realizace čeká nebo zaskočí.
- Abychom však mohli projekt řídit k úspěchu, musíme mít nějaký scénář či osnovu - tímto jsou **plány projektu**
- Příklady plánovaných úkolů
 - Určení způsobu řízení projektu (waterfall, agilní přístup)
 - Určení způsobu zajištění integrace různých řídicích systémů
 - Identifikace klíčových odpovědností
 - Identifikace požadovaných zdrojů v průběhu životního cyklu projektu
 - Rozhodnutí o využívání konzultantů
 - ...

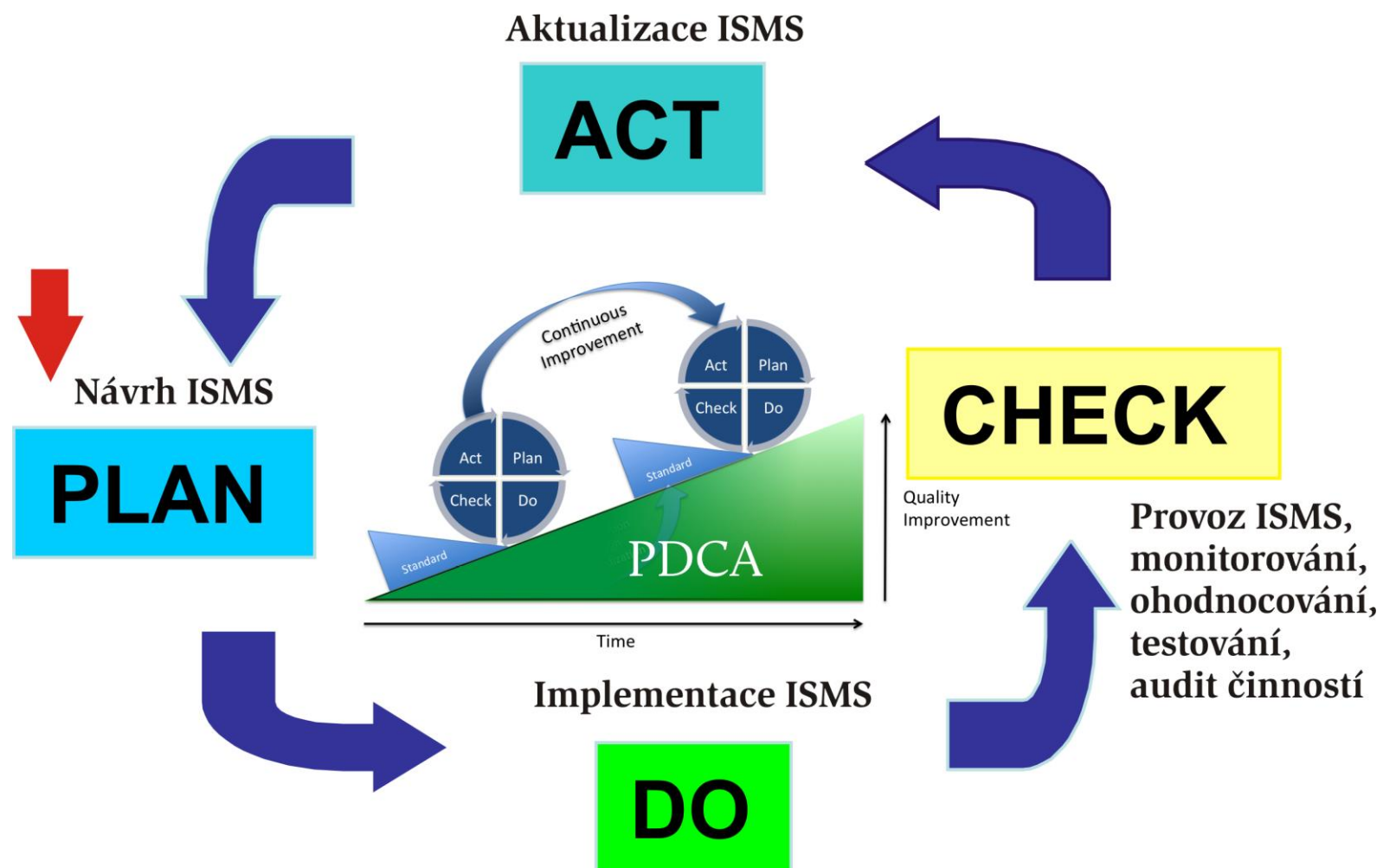
Metodologie návrhu a implementace ISMS

- Úspěch projektu tedy znamená splnění cíle ve třech dimenzích:
 - **Věcně** (CO, JAK, a V JAKÉ KVALITĚ se má udělat)
 - **Časově** (KDY má být co provedeno - etapy/fáze, kroky, úkony)
 - **Nákladově** (ZA KOLIK se to má udělat, nejprve ve spotřebované práci a pak v penězích)
- Tento trojimperativ projektu v podstatě odpovídá tomu, jak je v obchodním zákoníku vymezena smlouva o dílo
 - *Každá smlouva o dílo musí obsahovat:*
 - *specifikaci plnění (CO A JAK, V JAKÉ KVALITĚ),*
 - *termíny (KDY) a*
 - *cenu (ZA KOLIK),*
 - *aby to smlouva o dílo byla*

Metody řízení realizačního projektu

- Standard ISO/IEC 27001 původně direktivně předpisoval použít pro projekt implementace ISMS procesní přístup podle metodologie PDCA
 - **PDCA**, *Plan-Do-Check-Act*, plánuj, udělej, zkontroluj, jednej
 - Také Demingův cyklus nebo PDCA cyklus - metoda postupného zlepšování například kvality výrobků, služeb, procesů, aplikací, dat, probíhající formou opakovaného provádění čtyř zmíněných činností. Detaily viz např. <http://mostechinformationsite.blogspot.cz/2014/10/pdca-cycle-of-quality-management-basic.html>
- Další aplikovatelné metody řízení
 - COBIT, <http://www.isaca.org/cobit/pages/default.aspx>
 - ITIL, <https://managementmania.com/cs/information-technology-infrastructure-library>

Příklad – PDCA cyklus vývoje ISMS

Model PDCA

- Model PDCA je široce uplatňovaný v podnikání, v řízení kvality, ...
- ISMS musí být mj. integrovaný s řídicími systémy např. pro
 - řízení kvality (dle standardu ISO 9001) a
 - pro udržování životního prostředí (ISO 14001)
- Tyto řídicí systémy rovněž používají model PDCA a tudíž je použití modelu PDCA pro projekt ISMS upřednostňováno

PDCA – fáze 1/3

- PLAN (zřízení ISMS)
 - Definice oblasti ISMS
 - Definice politiky informační bezpečnosti
 - Definice systematického přístupu k ohodnocování rizik
 - Vypracování procedur řešících ohodnocení rizik a provedení ohodnocení rizik
cíl - v kontextu politiky a oblasti ISMS identifikovat důležitá informační aktiva a rizika, kterým jsou tato aktiva vystavena
 - Identifikace a vyhodnocení možností jak zvládat rizika
 - Výběr cílů ochrany a implementovatelných opatření pro každou možnost
 - Vypracování Prohlášení o aplikovatelnosti vybraných opatření (pokryté bezpečnostní cíle a vlastnosti vybraných opatření)

PDCA – fáze 2/3

- DO (implementace ISMS)
 - Formulace plánu zvládnání rizik, vytvoření jeho dokumentace
 - Systémová, detailní, bezpečnostní politika
 - Definice procesů a procedur plnících bezpečnostní opatření
 - Implementace všech opatření určených v plánu zvládnání rizik
 - Implementace procedur (opatření) umožňujících promptní detekci bezpečnostních incidentů a reakce na ně
 - Zaškolení relevantních zaměstnanců, definice programu systematické výchovy k bezpečnostnímu uvědomění
 - Zajištění zdrojů a operací pro výkon činností ISMS

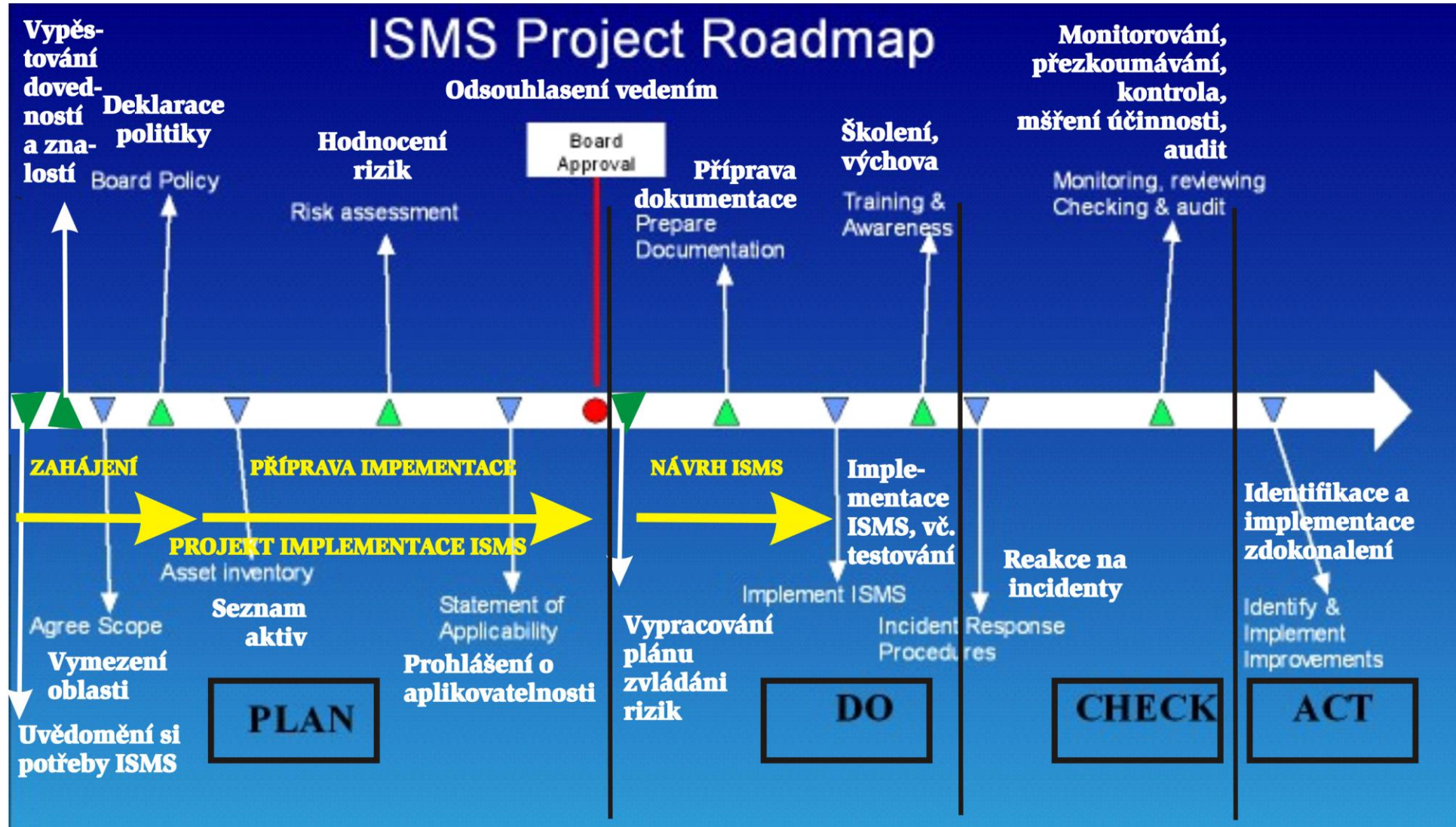
PDCA – fáze 3/3

- CHECK (sledování a posuzování výkonů provozovaného ISMS)
 - Monitorování, ohodnocování, testování, audit činností řízených ISMS
 - Vytváření důkazů, shromažďování výsledků monitorování, ...
 - Posuzování a tam, kde to jde i měření výkonů procesů proti bezpečnostní politice, cílům a praktickým zkušenostem
 - Generování zpráv pro posouzení managementem
 - Měření účinnosti systému řízení a opatření, která jej implementují
- ACT (údržba a vylepšení ISMS)
 - Provedení oprav a změn na základě výsledků posouzení managementem
 - Identifikace, dokumentace a implementace vylepšení ISMS

Projekční tým, řídicí výbor

- Pro návrh a implementaci by měl nejvyšší management ustanovit projekční tým a/nebo řídicí výbor
 - Tým by měl vést člen středního či nižšího managementu s delší praxí
 - Není vhodný IT manažer, ti mají z pohledu podnikání nižší kredibilitu
 - Tým by měl sestávat jak z klíčových byznys manažerů, tak i z technických expertů na InfoSec a na IT
 - Experty na InfoSec a na IT lze zajistit i smluvně, pak je ale nutné uplatnit odpovídající opatření pro bezpečnou participaci třetích stran (NDA, ...)

Cestovní mapa PDCA cyklu ISMS

Zdroje informací pro tvorbu politiky informační bezpečnosti

- Zdroje návodů k postupu budování politiky informační bezpečnosti a ISMS v prostředí ISO 27000
 - <http://www.ital.cz/> , ITIL - IT Governance
 - <http://www.iso27001security.com/html/iso27000.html>

Dílčí kroky fází projektu implementace ISMS

1. Získání souhlasu vedení organizace pro zahájení implem. ISMS

1. Objasnění priorit organizace pro projekt ISMS
2. Předběžná definice oblasti působnosti ISMS
3. Vytvoření zakázky a plánu projektu implementace ISMS pro odsouhlasení vedením organizace

2. Definování oblasti působnosti ISMS a politiky ISMS

1. Definování oblasti a hranic inf. bezpečnosti v organizaci
2. Definování oblasti a hranic informačních a komunikačních technologií (ICT)
3. Definování fyzické oblasti a hranic
4. Integrace všech oblastí a hranic do oblasti a hranic ISMS
5. Vývoj politiky ISMS a získání souhlasu od vedení

Dílčí kroky fází projektu implementace ISMS

3. Analýza požadavků organizace na informační bezpečnost

1. Definování požadavků organizace na inf. bezpečnost
2. Identifikace aktiv v oblasti působnosti ISMS
3. Ohodnocení informační bezpečnosti

4. Ohodnocení rizik a vypracování plánu zvládnutí rizik

1. Ohodnocení rizik
2. Výběr cílů opatření a opatření - **Prohlášení o aplikovatelnosti**
3. Získání souhlasu vedení organizace s implementací a provozováním ISMS, vypracování **plánu zvládnutí rizik**

Dílčí kroky fází projektu implementace ISMS

5. Návrh ISMS

1. Návrh informační bezpečnosti v organizaci
2. Návrh fyzické a ICT informační bezpečnosti
3. Návrh informační bezpečnosti specifické pro ISMS
4. Vytvoření finálního plánu projektu ISMS

Role dokumentace ISMS

- Procesy v organizaci opakovatelné, odolné vůči ztrátě znalostí např. po výpovědi některého zaměstnance, musí být dokumentované
 - Opakovatelné procesy jsou pak konzistentnější a více předvídatelné
- Účinnost každého systému řízení závisí na patřičné, korektní dokumentaci jeho procesů a na archivu záznamů demonstrujících jeho nedostatky
- ISO 27001 požaduje dostupnost dokumentace
 - Jak každého bezpečnostního opatření ISMS, tak i relevantního ISMS
- Dobře fungující ISMS je plně dokumentovaný

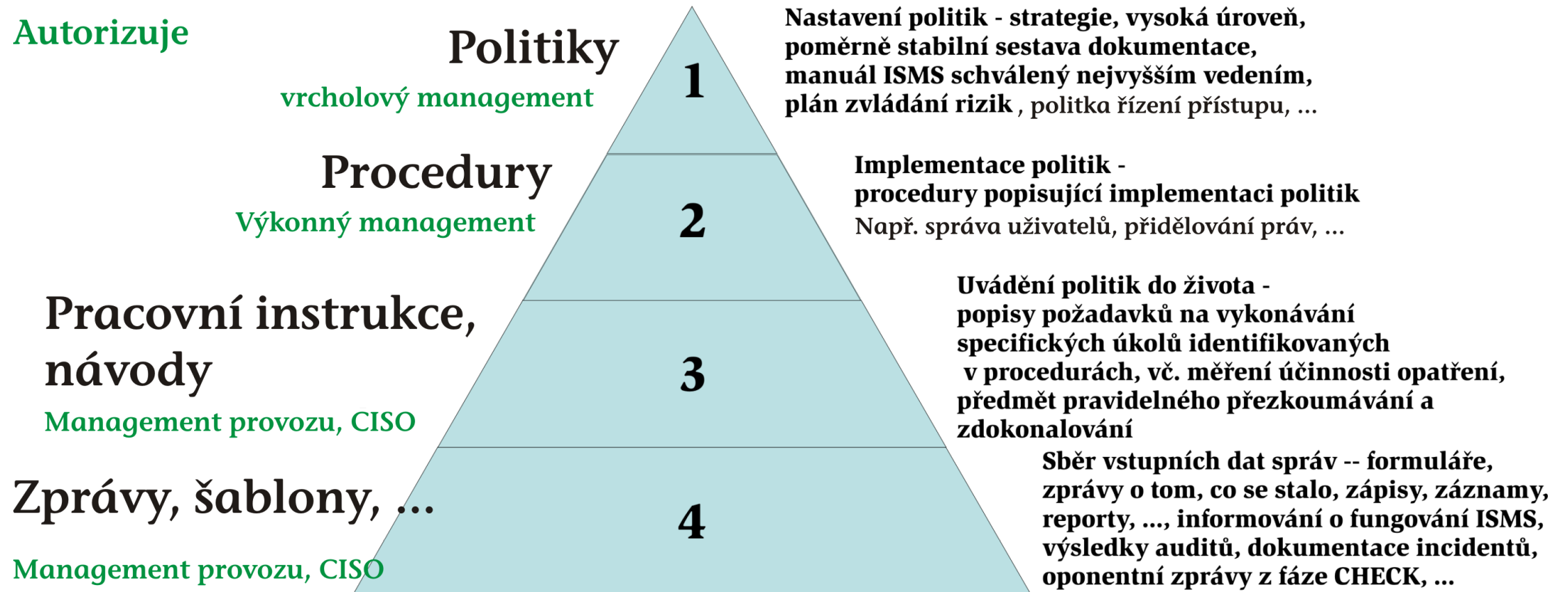
Role dokumentace ISMS

- Tvorba dokumentace ISMS je časově nejnáročnější část projektu
- Dokumentace ISMS musí být
 - Úplná, vyčerpávající
 - V souladu s požadavky standardu ISO 27001
 - Ve formě odpovídající firemnímu stylu a kultuře
- Dokumentace musí být dostupná a použitelná a adekvátně chráněná

Požadavky na dokumentaci ISMS

- Organizace musí mít systém řízení dokumentace určující
 - Jak se informace distribuují, zpřístupňují, získávají a používají
 - Jak musí být informace uchovávané a chráněné, vč. udržení čitelnosti
 - Změnové řízení v dokumentaci
 - Pravidla skladování a likvidace dokumentace
 - Způsob identifikace a správy dokumentů chráněných autorskými právy
 - Způsob identifikace a zacházení s informacemi podle jejich klasifikační úrovně z hlediska důvěrnosti
 - Způsob zacházení s informacemi personalistického charakteru
- Jsou dostupné systémy pro řízení dokumentových základen ISMS obsahující předpřipravené šablony, ...
 - <http://www.itgovernance.co.uk/shop/p-1462-iso-27001-iso27001-Isms-documentation-toolkit.aspx>
 - <http://advisera.com/27001academy/iso-27001-documentation-toolkit/>

4-vrstvá struktura dokumentové základny ISMS

4-vrstvá struktura dokumentové základny ISMS

- 1. vrstva - **Politiky**

- Nastavení politik - strategické poměrně řídicí měněné dokumenty na vysoké úrovni abstrakce, stanovení principů
- Dokumenty autorizované nejvyšším managementem
autorizace = demonstrace odpovědnosti nejvyššího vedení za politiky
- Příklady dokumentů 1. úrovně
 - vymezení zabezpečované oblasti,
 - politika informační bezpečnosti,
 - plán řešení procesů PDCA při vývoji ISMS
 - výsledek hodnocení rizik,
 - prohlášení o aplikovatelnosti,
 - plán zvládnutí rizik,
 - manuál ISMS
 - ...

4-vrstvá struktura dokumentové základny ISMS

- 2. vrstva - **Procedury**

- Popis procedur pro implementaci politik, nastavení podnikatelských požadavků, procedur a procesů
- Dokumenty autorizované výkonným managementem, konkrétně těmi, kteří jsou odpovědní za prosazování politik v konkrétních oblastech podnikání, a CSO (Chief Security Officer), správcem bezpečnosti, vždy však po projednání s řídicím výborem informační bezpečnosti
- Příklad: politika řízení přístupu si vyžádá procedury:
 - Správa uživatelů (*User Management*): zřizování účtů, ...
 - Přidělování přístupových práv
 - ...
- Procedury se mohou měnit v průběhu roku tak, aby reagovaly na konkrétní podnikatelské podmínky a požadavky, změny se smí však odehrávat pouze v mezích stanovených politikami schválenými nejvyšším managementem

4-vrstvá struktura dokumentové základny ISMS

- 3. vrstva - **Pracovní instrukce**

- Uplatňování politik při konkrétních činnostech organizace, instrukce pro provádění konkrétních úkolů zaměstnanci, vč. měření účinnosti opatření, v organizaci, v jednotlivých odděleních
- Dokumenty typu smlouva s uživatelem, popis práce, apod. (např. jak postupovat při uzavírání dohody se vzdáleně pracujícím zaměstnancem)
- Jsou vytvářené vlastníky podnikatelských aktiv/procesů, autorizované jejich přímými nadřízenými a správcem informační bezpečnosti, CISO (Chief Information Security Officer)
- Jsou pravidelně přezkoumávané a vylepšované, mění se poměrně často, tak jak se mění pracovní metody (ISMS se průběžně vylepšuje), případně tak jak se identifikují rizika (preventivní akce) nebo selhávají opatření (opravné akce)
- Změny v pracovních instrukcích se smí však odehrávat pouze v mezích stanovených procedurami, které implementují

4-vrstvá struktura dokumentové základny ISMS

- 4. vrstva - **Zprávy**
 - Zprávy o tom, co se stalo, jak ISMS běžel
 - Zápisy, logy, záznamy o incidentech, ...
 - Výsledky auditů z fáze CHECK,
 - Formuláře, šablony pro tyto dokumenty

Jak vytvářet dokumentaci ISMS?

- Metoda pokusů a omylů, první tvorba, pouze vlastními silami
 - Typicky potřebná doba: 14 – 19 měsíců
 - Porozumění požadavkům: 1 měsíc
 - Plánování: 1 měsíc
 - Vypracování politiky informační bezpečnosti: 1 měsíc
 - Vypracování prohlášení o aplikovatelnost: 2 měsíce
 - Vypracování procedur: 4 - 6 měsíců
 - Vypracování pracovních instrukcí: 5 - 9 měsíců
 - Kritika
 - Velká časová náročnost, absence znalosti nejlepších postupů
 - Projekt pravděpodobně selže díky nezkušenému vedení

Jak vytvářet dokumentaci ISMS?

- Externí spolupráce, dokumenty vypracují externí konzultanti
 - Typicky potřebná doba: 10 – 14 měsíců
 - Porozumění požadavkům: 1 týden
 - Plánování: 1 týden
 - Vypracování politiky informační bezpečnosti: 1 měsíc
 - Vypracování prohlášení o aplikovatelnost: 2 měsíce
 - Vypracování procedur: 3 - 5 měsíců
 - Vypracování pracovních instrukcí: 4 - 6 měsíců
- Přínosy
 - Rychlé řešení, dostupnost znalosti nejlepších postupů
 - Projekt pravděpodobně neselže díky zkušenému vedení
- Kritika
 - Vysoké náklady
 - Obtížně řešitelné průběžné vylepšování ISMS (Cyklus PDCA)

Jak vytvářet dokumentaci ISMS?

- Použití návodů a dokumentového nástroje připraveného třetí stranou
 - Řešení vlastními silami podle prototypů
 - Příklady prototypů: www.itgovernance.co.uk
 - Typicky potřebná doba: 4 – 7 měsíců
 - Porozumění požadavkům: 1 týden
 - Plánování: 1 týden
 - Vypracování politiky informační bezpečnosti: 2 - 4 týdny
 - Vypracování prohlášení o aplikovatelnost: 2 měsíce
 - Vypracování procedur: 1 - 2 měsíce
 - Vypracování pracovních instrukcí: 2 - 4 měsíce
 - Přínosy
 - Rychlé řešení, dostupnost znalosti nejlepších postupů
 - Nákladově efektivní řešení
 - Projekt pravděpodobně neselže díky postupu podle norem
 - Snadněji řešitelné průběžné vylepšování ISMS (Cyklus PDCA)

Testování

- Proč se testuje ISMS ?
 - Fungují procedury řízení tak jak bylo zamýšleno ?
 - Fungují bezpečnostní opatření tak jak bylo zamýšleno ?
- Typy testů
 - Důkladný audit (interním nebo externím) auditorem, zkoumají se dokumentované procedury a demonstruje se jejich činnost
 - „Papírové“ testování, logické testování opatření a procedur na základě znalosti zranitelností, konstrukcí opatření, projevů hrozeb, ...
 - Reálné testování, penetrační testy, testy ztráty energie, ...
 - Rozsáhlé scénářově orientované testy - testy plánu zachování činnosti,
- Během roku se má testovat každý rys, vlastnost, ... ISMS

Audit

- Důležitou komponentou nepřetržité správy je **auditní činnost** zabezpečovaná rolemi nezávislými na exekutivě bezpečnosti a na navrhovatelích bezpečnostního řešení
 - Typická náplň činnosti kontrolního útvaru
 - Kontrolní útvar si může ponechat odpovědnost a výkon auditu zajišťovat outsourcingem

Účel bezpečnostního auditu

- Hlavní cíle auditu
 - Kontrola, zda byly bezpečnostní procedury definované správně
 - Detekce neošetřených „bezpečnostních děr“, zranitelností nepokrytých adekvátními bezpečnostními opatřeními
- Další smysl auditu
 - Audit procedur po narušení bezpečnosti s cílem zjištění, jak k porušení došlo a kdo je za porušení odpovědný
- Role a nezávislost auditora
 - Audit provádí role plně nezávislá na bezpečnostní exekutivě
 - Žádný auditor nesmí současně pracovat jako bezpečnostní správce či bezpečnostní manažer, architekt apod. (separace odpovědností)
- Procedury/postupy auditu se definují jakou součástí procedur správy a provozu systému
 - Auditor musí být schopný audit vykonat bez spoléhání se na radu „jak audit dělat“ od monitorovaných entit

Co dělat pro úspěšnost/prospěšnost auditu ISMS

- Dokumentace je úplná, pokrývá celý ISMS a je dostupná auditorům
- Jsou dostupné všechny zprávy z interních auditů a z provedených testů
- Všichni zaměstnanci musí být instruováni, že vůči auditorům musí být maximálně otevření a vstřícní vč. ochotu k demonstračním činnostem
- Auditorům je nutné zpřístupnit i oblast vyššího managementu – vedení firmy
- Auditovaná strana musí být připravena diskuse s auditory
 - Zastrášení/dehonestace auditorů je cestou do pekel
 - Pomocnou ruku auditoři vesměs hodnotí pozitivně

Ukázkové otázky písemky

- Otevřené otázky:
 - Vysvětlete následující pojmy: aktivum
 - Jaké atributy se obvykle vyskytují v modelu útočníka?
- Testové otázky:
 - Mezi de facto standardy nepatří:
 - a) ISO 9001
 - b) ISO 27k
 - c) RFC
 - d) COBIT
 - e) OWASP